

1860-05-23

AFSENDER

Elisabeth Jerichau Baumann

MODTAGER

Jens Adolf Jerichau, Line Jerichau

FAKTA

Dokumenttype:

Brev

Sprog:

Dansk

Afsendersted:

London

Modtagersted:

København

Omtalte personer:

Leopold af Albany

Arthur af Connaught

Beatrice af Storbritannien

Prins Albert af Storbritannien

Dronning Victoria af Storbritannien og
Irland

Rosa Bonheur

Henriette Browne

Matilda Donaldson

Thomas Donaldson

Joanna Horner

Line Jerichau

Louise Jerichau

Marie Jerichau

Charlotte Agathe Kutzner

Johann Kutzner

C. F. Emile le Maire

Jenny Lind

Poul Martin Møller

Caspary Pretzmann

Wilhelm Smidt

Alice Tennant

Charles Tennant

Gertrude Tennant

Baltzar Julius Ernst von Platen

Arkivplacering:

Det Kongelige Bibliotek

DOKUMENTINDHOLD

Elisabeth Jerichau Baumann skriver og beder ægtemanden træde til og hjælpe søsteren Charlotte med et lån, indtil en arvesag på svogerens side falder på plads. Hun har været på børnehjemmet The Foundling Hospital for at male studier af børnene og forsøger igen at få solgt Jerichaus antikke samling under opholdet. Hun logerer i øvrigt nu hos Gertrude og Charles Tennant. Her maler hun to portrætter af Charles Tennant og parrets ene datter Alice. Dronning Victoria og prins Albert har set maleriet Britannia, men har til Jerichau Baumanns ærgelse ikke købt billedet.

TRANSSKRIFTION

Den 23de Maj 1860

Min elskede Ven!

Netop nu inden jeg fik Brevet afsted modtog jeg Brev fra Charlotte¹. Meyer er død i Berdycsew² af Drik etc. Der skal være en Deel af Formuen tilbage men i største Uorden. Arvingen, Johannes³ skal personlig melde og documentere sig naar ikke det Hele skal gaae tabt og tilfalde Regjeringen, men der mangler jo Penge til Reisen. Charlotte anmoder mig indstændigst om at sende hende 200 Daler Preussisk mod Wechsel og pro=Cent, og forsikrer at kunne i Tiden tilbagebetale dem (enten af Johannes Arv, Konens Formue eller af de 300 Daler pr som er hende testamenteret af den gamle endnu levende Frøk: Roberon⁴) da Du alletider gjerne hjælper hvor det behøves og er godt anbragt, og Du selv vil indsee at dette her maae være Tilfældet, og Pengene i al Fald ej kan gaae tabte, saa beder jeg Dig af den rige Velsignelse som Gud paa denne Reise har ladet mig blive tildeel, at tilsende Søsteren en Wechsel paa 200 preussiske Daler. Er det Dig imod og Du finder Summen for stor saa send hende 100 Pr Daler, Men tjen mig i at ordne denne Anliggenhed med omgaaende Post. Smidt og le Maire⁵ vil strax hjælpe Dig dermed.

[2] Jeg er saa lykkelig ved den Tanke at vi kunne hjælpe hende ud af stor Forlegenhed. Det ene 100 Daler skal bruges af hende til Johannes Reise det andet til at hjælpe sig selv ud af en lille Gjæld der alt i flere Aar har bunket sig op til disse 100 Daler. Gjør nu hvad Du vil, men brum ikke, for ellers er det ikke værd. Hvad der skeer maae ske med et glad Hjerte, ellers gaaer det Bedste tabt derved, min egen kjære Adolf.

Jeg har idag malet et mageløs deiligt Pige hovede af de smaa "Orphans" Børn, som nok skal fordreje Hovederne paa de stive Engellændere og fylde min Pung med Guld i sin Tid. — Om Antikerne⁶ endnu ingen Svar, ikke før om 3 Uger fordi Jury'en ei sammles før. Skulde der bydes Dig 500 eller 1000 Guineer mindre for Sammlingen der er ansat til 3000 Guineer,

hvad Svar? Alt hvorpaa jeg ikke svarer Dig eller giver Dig særskilt Efterretning om, er endnu uvist, og derfor skriver jeg ikke derom. For Exempel, Friistegningen Antikerne etc. Er mit Billede⁷ i Stokholm solgt? Imorgen kommer Jenny Lind⁸ til mig. Lev vel nu elskede Adolf, og skriv mig et rigtig godt kjærligt Brev til som jeg kan holde af ligesom af Dig min egen kjære Ven! Din trofaste Elisa

[Samme brev]

Min elskede Line!

Hav hjertelig Tak for Dit saa kjærlige Brev som jeg neppe besvarer særskilt dennegang, da Du vil faae fuldt op at bestille med at læse mit lange Brev til Adolf. Pass nu paa gode Line at sligt Brev fra Adolf som det sidste ei bliver sendt af, men skrevet om igjen af ham, naar det gode i ham faaer Overhaand, thi det er virkelig alt for bedrøvelig at faa saa ubehagelige Breve naar man er langt borte og længes [brevsiden delvis afklippet]

Jeg vilde ønske Du kunde see hvor mageløst deiligt det er her med alle [de] blomstrende Buske. Men deiliger end alt, er dog min søde lille Pige⁹ med sine to nye Tænder! Gud signe hende! og holde sin kjærlige Haand over Børnene Dig og Adolf! Gud ske lovet at Louise¹⁰ er saa rask at Marie¹¹ har det saa godt. Kyss dem alle saa mange Gange fra Moder! Den 20ende eller 24 Juni senest er jeg hos jer. Men jeg har endnu en Deel at male inden dette skeer. Lev vel Hils Frøken Pretzmann¹² og andre [resten afklippet]

[Samme brev]

[..] Jeg boer ikke mere hos Donnaldsons¹³, men hos Tennants¹⁴. Hans Portrait¹⁵ maler jeg i denne Tid, det lykkes til Familiens største Tilfredsstillelse. Jeg maler ogsaa Datteren¹⁶, Du veed jo at de ikke var rigtig tilfredse med dette Barns Portrait som jeg malede for 8 Aar siden. Du kan ikke troe hvor ogsaa disse kjære Mennesker ere gode mod mig. Jeg skal blive saa længe som jeg vil hos Dem, men jeg bliver neppe længer end 2 uger hos dem, maaskee den 3die med, thi saamegen Tid vil der sandsynlig gaae med inden jeg kan forlade London. Jeg har jo ogsaa Frøken Horners¹⁷ Portrait endnu at male. I Manchester bliver jeg 3-5 Dage, og med Guds Hjelp kommer jeg mellem den 20de og 24de Juni hjem til mine kjære! hjemme! —

Igaar var den Svenske Minister hos mig Grev Platen¹⁸, en Mand der er meget anseet i London. Han har talt til Jenny Lind om mig, og anmeldt mig hendes Besøg til imorgen. Times¹⁹ og Daily News taler med største Roes om mine Arbeider og sætter Mig tilligemed Harriet Brown²⁰ og Rosa Bonheur²¹

[2] som Konstens Forkjempere i første Række jeg har gjemt disse Articler, som paa vedkommende Steder skal komme mig til Gode. Prinds Albert og Dronningen²² har seet Britannia²³ og ladet mig tilkjendegive deres Tilfredshed, men har _ikke købt _Billedet. Dronningen har paa en meget smuk Maade udmærket mig ved at forære mig tre Aquatinter²⁴ af hendes yngste 3 Børn²⁵. Lady Marianne Alford²⁶ har været syg, men er nu rask igjen og vil besøge mig med det første. —Donnaldsons har været kjærlige mod mig ligesom ømme Forældre. Daglig takker jeg Gud for al det Gode som han skjænker mig, for den Sundhed med hvilken han velsigner mig saavel som alle mine kjære hjemme, undtagen vor kjære Line! og for den Kjærlighed som jeg nyder hos saa mange mange! —

Jeg har komponeret en særdeles smuk Tegning til et tilkommende Billede. Gjenstanden vinder her saa megen Bifald at jeg er vis paa den vil blive af største Betydning for mig i London, saavel som i Paris. Foruden denne [...] vil jeg male min "Havfrue" som ogsaa gjør en afgørende stor Indtryk paa alle som seer Tegningen²⁷, og de to fattige Børn²⁸ som ere sovede ind paa et fattigt Leje. Faaer jeg Tid til at udføre mere end disse 3 Billeder inden jeg i Februar eller Marts igjen forlader mit kjære Hjem, saa bliver det Reconvalescenten²⁹, men at male smukke Hoveder i Costume for Udlandet nytter ikke, og maae betragtes som en Forfriskning for mig naar jeg bliver træt af at male disse rigere Gjenstande i mindre Maal, end Livstørrelse (Kun de smaae Børn kan males stort). Jeg er vis paa en brilliant Konstnerfremtid for mig, ved hvert Aar i nogen Tid at tilbringe 2-3 Maaneder i Paris og London. Men at vente maae jeg ligesom Du, ligesom alle dog viser Erfaringen at min Vej maae føre til et heldigt Resultat naar jeg ikke midt under Arbeidet trækker mig tilbage. Nu veed jeg hvad der forlanges, og jeg kan uden at opgive min konstneriske Individualittät tilpasse den

[..] Smagen og Fordringerne, er der dog saa mange Nuancer og Veje at vælge imellem, det kan kun ikke nytte mig at blive staaende paa et eensidigt Standpunkt, og forlange at hele Verden skal rette sig efter mig dertil hører sikkert andre Forhold og Kræfter end [dem] som staaer til min Raadighed. Men Du holder jo ikke af mine Raisonnementer, desuden er Brevet langt nok. Jeg vil derfor slutte for at det til Pintsen³⁰ kommer Dig i Hænde. Gid Dine Anliggenheder hjemme maae alle ordnes paa det Bedste. Gid en ny og freidig Aand maatte opfylde Dit Sind og at vi snart igjen i Kjærlighed maae sammles i vort kjære beskedne Hjem. Jeg deler med Paul Møller³¹ Følelsen at skjønt Hjemmet er nok saa lille og ydmygt saa er det dog at foretrække [for] det riigste Opholdsted under - fremmede Forhold, kun eet forsones med Savnet at være skilt fra de -

Kjæreste i Hjemmet — naar sand Hjertensgodhed søger at formilde Smerten at være skilt fra Mand og Børnene, hvilket blandt mine engelske Venner bliver mig til Deel i rigeste Maal. Lev vel min elskede Adolf hav Tak for Dit forrige kjærlige brev, og Gud velsigne Dig med Fred! Skriv snart et rigtig kjerligt Brev til Din trofaste Hustru Elisa.

Oversættelsen er bleven fortræfflig men kommer ikke ud førend i næst kommende Aar. I "the womans Art journal"³² hvor Rosa Bonheurs og Harriet Brownes³³ Biographier er udkommne. Det er forseent at begynde nu dermed, det vilde ej komme ud inden jeg var reist herfra.

¹ Charlotte Agathe Kutzner

² Det har ikke været muligt at identificere Meyer. Berdyczów i Ukraine var tidligere en del af Polen.

³ Johann Gottlieb Theophilus Kuzner

⁴ Frøken Roberon kan være en slægtning til søsterens mand.

⁵ Smidt og Le Maire var et bankierfirma (1848-1884) i København drevet af C. F. Emile le Maire og Wilhelm Smidt. Begge var uddannet hos den succesfulde bankier og forretningsmanden Joseph Hambro, C.J. Hambros fader, hvis firma dannede grundstenen i deres fortsatte bankiervirksomhed.

⁶ Jerichaus samling af antikke skulpturer og fragmenter, som Jerichau Baumann tålmodigt forsøgte at sælge, bl.a., i London.

⁷ Ifølge udstillingskataloget udstillede Jerichau Baumann tre malerier på Kungliga Akademien för de fria Konsterna i Stockholm i 1860: En kvinde fra Sonnino i den romerske kirkestat, En fårehyrde og et Portræt (unavngivet).

⁸ Jenny Lind

⁹ Sophie Jerichau

¹⁰ Louise Jerichau

¹¹ Marie Jerichau

¹² Caspare Pretzmann

¹³ Thomas Donaldson

¹⁴ Gertrude Tennant

¹⁵ Charles Tennant

¹⁶ Alice Tennant

¹⁷ Joanna Horner

¹⁸ Baltazar Julius Ernst von Platen

¹⁹ maj 1860 var der en særdeles positiv anmeldelse af malerierne udstillet på Royal Academy i The Times.

²⁰ Henriette Browne

²¹ Rosa Bonheur

²² Dronning Victoria

²³ Maleriet Britannia som i dag findes i Kunsten, Aalborg.

²⁴ Akvatinte er en radering med aftonede skyggeflader, der især var populær i 1700-tallet.

²⁵ Beatrice, prinsesse af Storbritannien (f. 1857), Leopold, hertug af Albany (f. 1853) og Athur, hertug af Connaught og Strathearn (f. 1850).

²⁶ Lady Alford

²⁷ En kompositionstegning til et endnu ikke udført motiv af en havfrue. Selve maleriet En havfrue skabte Jerichau Baumann først det følgende år, i 1861.

²⁸ Formodentlig et tegnet udkast til maleriet, der på dansk fik titlen De fattige børn og som i en engelsk sammenhæng optræder under titlen Poor Children i 1862 på The International Exhibition. Modellerne til flere af billederne af de forældreløse børn fandt kunstneren på børnehjemmet The Foundlings Hospital i London.

²⁹ I Kobberstiksamlingen findes en lille oval tegning med titlen En ung kvinde ved et sygt barns seng (udateret, Statens Museum for Kunst), hvilket kan være en kompositionstegning til omtalte rekonvalescent, der dog ikke kendes i en malet udgave. Temaet med rekonvalescenten blev derimod realiseret med maleriet En såret dansk kriger, 1864-65 (også Statens Museum for Kunst).

³⁰ I 1860 faldt pinsedag faldt den 27. maj, så brevet skulle postes snart i London, så det kunne frem fire dage senere.

³¹ Muligvis Poul Martin Møller, der under en rejse til Østen i 1819-1821 hylkede sit fædreland i digtet Glæde over Danmark.

³² The English Woman's Journal. Desværre er omtalte biografi ikke lokaliseret i tidsskriftet.

³³ Der skal stå Henriette Browne.

Jeg vilde ønske Du havde en loovt angeld
Deiligst det er her ved alle de blomster
Børne! Men vildest end alt, en dag
med 20de lille Pige med sine to søge
Tønder! Gud give hende! og holde sig
hvorlige Haand over Børnene. Dig og
Adolf! Gud ske Lovet at der er en
en rask at Marie har det en god
Kys! Men alle alle en mange Gange
for skodes! Den 20 de eller 24 de
er jeg her her! Men jeg har endnu en
Dell at male inden Dette skrev.
En vel. Helt Frøken, Vilhelmine og andre

Den 23de Maj 1860
Min elskede Ven! Netop nu inden
jeg fik Brevet afsted modtog jeg Brev
fra Charlotte. Mener et Brev i Belysning
af Drik etc. Der skal være en
Deel af Formuen tilbage mere i
største Møden, Arvingen, Johannes
skal personlig melde sig. Dokumentere
sig men der mangler jo Sager
til. Kristen, Charlotte anmoder
mig indestandigt om at sende hende
200 Daler Præfrik med Wechsel
og pro = Cent, og forsikkes at hende
inden tilbagebetale Dem, da Du
altid gerne tager for det
behøves og er godt anbragt, og Du
selv vil indse at Dette her mere
være til Gode, og Pengene i al Fald
og kan gøre Takke, kan lide sig
af den rige Velgælder som Gud
paa Dine Bænk har ladet mig
blive til Deel, at tilhinde Kristian
en Wechsel paa 200 præsfriske
Daler. Er det Dig imod og Du finder
Summen for et en Lend kunde 100 R.
Men giv mig i at indne Dine Antagelse
her med omgaaende Post. Helt
Le Marie vil strax hjælpe Dig dermed.

Jeg er saa lykkelig ved den Tanke at
Jeg kan hjælpe hende ud af stor Forlegenhed.
Det om 100 Daler skal bruges af hende
til Johannes Reise. Det andet til at hjælpe
sig selv ud af en Gjæld der alt i flere
Aar har belænket sig op til 100 Daler.
Gjør nu hvad Du vil, men brønde
ikke, for ellers er det ikke værd.
Hvad der skues maae ikke med et
glad Hjerte, ellers gaar det Bedste
tabt. Dermed, min egen kjære Adelf.
Jeg har idag malet et maae 100 D.
derligt Pigebilde, som Du ogsaa
skal forstaae. Hovederne paa de skue
Indstillinger og fylde min Pung med
Guld i sin Tid. Om Pindkerne
endnu ingen Skand. Alt hvoraa jeg
ikke svarer Dig, eller giver Dig
enkelte Efterretning om, er endnu
uafgjort, og derfor skriver jeg ikke derom.
For Exempel, Præstegængens Skikkelser,
et i Et mit Billede i Stockholm solgt.
Hvorhen kommer den Lind til mig.
Der vil nu elskede Adelf, og endnu
et rigtig godt kjærligt Brev til som
jeg skal holde af Lige som af Dig min
egen kjære Ven! Din trofaste Elsker.

Min elskede Lise!
Hav kjærlig Tak for dit saa
kjærlige Brev som jeg nu
besvarer særskilt. Den Gang Du
er færdig fuldt op at bestille
med et Lige mit Længe Brev til
Adelf. Saa vil jeg have gode Lise at
sligt Brev fra Adelf som det i Det
er bliver endt af, men skrevet om
igen af hende, naar det gode i hende
skal overhaand, for det er virkelig
alt for bløddelig et færdig ubehagelig
Brev naar man er langt borte i Land.

3.
Jeg boer ikke mere hos Donnalsons,
men hos Tennants. Hans Portrait
maler jeg i denne Tid, det lykkes til
Samlens største Tilfredsstillelse.
Jeg maler ogsaa Patteren, Du ved
jo at de ikke var rigtig tilfredse
med dette Barons Portrait som jeg
maler for 8 Aar siden. Du kan ikke
trove hvor ogsaa disse gode mennesker
ere gode med mig. Jeg skal blive saa
lange som jeg vil hos Dem, men jeg
klover neppe lenger end 2 Uger her den
maaskee den 3de med, thi saameget
Tid vil der gaae med inden jeg kan
forlade London. Jeg har jo ogsaa Freden
Horners Portrait ogsaa at male. Maaskee
klover jeg 3-4 Dage, og med Gud, jeg
kommer jeg mellem den 20 de og 26 de
Juni hjem til mine kjære. Hjemme
Igaar var den svenske Minister her
mig Grev Platen, en Mand der er meget
Omstet i London. Han har talt til
Sinnig Sind om mig, og anmeldt mig
hendes Brev til i Morgen. Times
og Daily News taler med største
Roos om mine Arbejder og ender mig
Allymed Harnet Porten og Paa Bahren

3.
Jeg boer ikke mere hos Donnalsons,
men hos Tennants. Hans Portrait
maler jeg i denne Tid, det lykkes til
Samlens største Tilfredsstillelse.
Jeg maler ogsaa Patteren, Du ved
jo at de ikke var rigtig tilfredse
med dette Barons Portrait som jeg
maler for 8 Aar siden. Du kan ikke
trove hvor ogsaa disse gode mennesker
ere gode med mig. Jeg skal blive saa
lange som jeg vil hos Dem, men jeg
klover neppe lenger end 2 Uger her den
maaskee den 3de med, thi saameget
Tid vil der gaae med inden jeg kan
forlade London. Jeg har jo ogsaa Freden
Horners Portrait ogsaa at male. Maaskee
klover jeg 3-4 Dage, og med Gud, jeg
kommer jeg mellem den 20 de og 26 de
Juni hjem til mine kjære. Hjemme
Igaar var den svenske Minister her
mig Grev Platen, en Mand der er meget
Omstet i London. Han har talt til
Sinnig Sind om mig, og anmeldt mig
hendes Brev til i Morgen. Times
og Daily News taler med største
Roos om mine Arbejder og ender mig
Allymed Harnet Porten og Paa Bahren

som Konstens Forfølgere i første Række
jeg har givet Nye Artikler, som naar
vedkommende Person skal komme mig
til Gode. Indsigt Alder og Dronningen
har set Britannia og Løst mig viljen
paa Dens i Lighed, men har ikke
gjort Billedet. Dronningen har paa
en meget smuk Maade udmærket
mig ved at forære mig tre Aquatinter
af hendes yngste 3 Børn. Lady
Marianne Alford har været syg,
men er nu rask igen og vil besøge
mig med det første. — Dronningens
hus været gjæstlyst med mig ligesom
de Forældre. Daglig takker jeg Gud
for al det Gode som han skjænkter mig
for sin Tjenest med hvilken han
velger mig saavel som alle mine
andre gjæster, undtagen vor Gæst Læge
og for den Kjærlighed som jeg nyder
hos saa mange mange! —
Jeg har komponeret en særdeles
smuk Tegning til et velkomende
Billede. Herunder sender her saa
migen Bifald at jeg er vis paa den vil
blive af største Betjening for mig i
London, saavel som i Paris. Foruden det

1860
vil jeg male min "Kæmpen" som ogsaa
gjør en afgrænsende stor Indtægt paa
alle den nye Tegningen, og de to
fattede Børn som ere saaledes paa
et faldt Lige. Jaar jeg vil til et
besøg mere end Nye 3 Billeder inden
jeg i Februar eller Maars egen plads
mit Gæst Hjem, saa bliver det
Rekruescenten, men at male
smukke Hoveder i Costume for Billed
natten ikke og mere betragtes som
en Forfælsning for mig naar jeg
bliver træt af at male Billedet
og mere Gjæstlyst i mindre Maal,
end Litteraturrelle. (Kan de maaske
Børn kan males stort). Jeg er vis paa
en brilliant Konstitner fremtid for
mig, ved hvert Aar i nogen Tid
at tilbringe 2-3 Maanedes i
Paris og London. Men at vente
maaske jeg ligesom Du, ligesom alle
Dag villes Forvægen at min Vej mere
føre til et helhelt Resultat naar
jeg ikke miste under Arbeidet trækker
mig tilbage. Naar ved jeg hvad det for
Læge, og jeg kan uden at angive min
konstitner Individualitet tilgæbe den